

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ**

Αθήνα, 9 - 4 - 2024

Αριθμ. Πρωτ: 8666/23

Αριθμ. Γνωμοδ: 1

ΠΡΟΣ

**Τον κ. Διευθυντή του Σωφρονιστικού
Καταστήματος Χαλκίδας**

ΘΕΜΑ: Αναλογική ή μη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 525 επ. του Κ.Π.Δ. (επανάληψη της διαδικασίας) στην πειθαρχική διαδικασία του άρθρου 71 του Ν.2776/ 99, όπως αντικ. με το άρθρο 60 του Ν.4985/2022, ιδίως σε περίπτωση επιβολής πειθαρχικής ποινής σε κρατούμενο, ο οποίος για την ίδια συμπεριφορά ακολούθως αθώωθηκε αμετάκλητα κατά την ποινική διαδικασία.

Επί του ως άνω ερωτήματος, το οποίο μας υποβάλατε με το υπ' αριθμ. πρωτ. 11061/23-11-2023 έγγραφό σας, σας γνωρίζουμε, ότι η κατά το άρθρο 29 παρ. 2 του Ν.4938/2022 γνώμη μας, είναι η ακόλουθη:

Α. Η αίτηση επανάληψης της διαδικασίας (αρθρ. 525 επ. Κ.Π.Δ.), που στρέφεται κατά αμετάκλητης απόφασης ποινικού δικαστηρίου, δεν αποτελεί ένδικο μέσο (αρθρ. 462 Κ.Π.Δ., όπως αντικαταστάθηκε από το

άρθρο 137 του Ν.4855/2022), αλλά έκτακτη διαδικασία, όπως ο τίτλος του εβδόμου βιβλίου του Κ.Π.Δ. αντικαταστάθηκε με το άρθρο 163 του αυτού ως άνω νόμου).

Β.1. Κατά τη διάταξη του άρθρου 66 παρ. 5 του Ν.2776/199 [Σωφρονιστικός Κώδικας]: «Η άσκηση ποινικής δίωξης δεν αποκλείει την επιβολή πειθαρχικής ποινής για το ίδιο παράπτωμα και γενικά η πειθαρχική δίκη είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από κάθε άλλη δίκη».

2. Κατά τις διατάξεις του άρθρου 71 του ανωτέρω Ν.2776/1999, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 60 του Ν.4985/2022: «1. ... 2. ... 3. ... 4. ... 5. Η απόφαση του Πειθαρχικού Συμβουλίου είναι ειδικά αιτιολογημένη, απαγγέλλεται αμέσως μετά την εκδίκαση της υπόθεσης και καταχωρίζεται, εφόσον επιβληθεί ποινή, στα μητρώα του καταστήματος και στο ατομικό δελτίο του κρατουμένου. 6. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο για την επιβολή πειθαρχικής ποινής, καθώς και για τον καθορισμό του ύψους και της διάρκειάς της, συνεκτιμά τη βαρύτητα και τις συνέπειες τέλεσης της πράξης, την προσωπικότητα του κρατουμένου, τον εναπομείναντα χρόνο έκτισης, καθώς και κάθε άλλο σημαντικό στοιχείο. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο μπορεί με αιτιολογημένη απόφασή του να απέχει από την επιβολή ποινής ή να επιβάλλει ποινή μικρότερη της ελάχιστης της προβλεπόμενης. 7. Προσφυγή του κρατουμένου κατά των αποφάσεων του Πειθαρχικού Συμβουλίου κατατίθεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία πέντε (5) ημερών στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών, το οποίο την εκδικάζει και αποφαινεται αμετάκλητα. Στην περίπτωση του περιορισμού η άσκηση προσφυγής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης, εκτός αν το Πειθαρχικό Συμβούλιο είχε αποφασίσει άλλως.... 8. ... 9. ... 10. Με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη ή του Πειθαρχικού Συμβουλίου μπορεί να ανασταλεί, να διακοπεί ή να χαρισθεί εν όλω ή εν μέρει πειθαρχική ποινή περιορισμού σε ατομικό κελί εφόσον: α) υπάρχει κίνδυνος ζωής ή σοβαρής και μόνιμης βλάβης της υγείας του κρατουμένου, ή β) εξαιρετικές ενέργειες του κρατουμένου πείθουν για

την ενίσχυση της συναίσθησης της ευθύνης του. Την ίδια δυνατότητα έχει σε έκτακτες περιπτώσεις και ο διευθυντής του καταστήματος, η απόφαση του οποίου τίθεται στο Πειθαρχικό Συμβούλιο προς έγκριση εντός δύο ημερών. Στην παραπάνω περ. β' η ποινή δεν λαμβάνεται υπόψη για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς του κρατουμένου, όταν πρόκειται να του χορηγηθεί οποιαδήποτε άδεια ή να απολυθεί υπό όρο.».

3. Εξάλλου, από τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 4 του άρθρου 69 του Ν.2776/1999, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 59 του Ν.4985/2022, προκύπτει, ότι οι πειθαρχικές ποινές διαγράφονται από το ατομικό δελτίο πειθαρχικού ελέγχου του κρατουμένου και δεν λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση τακτικής άδειας και απόλυσης υπό όρον ως εξής: α) στην περ. α' της παρ. 1 (περιορισμός σε κελί κράτησης), μετά από δύο (2) έτη από την επιβολή της, β) στην περ. β' της παρ. 1 (μεταγωγή σε άλλο κατάστημα που παραγγέλλεται από την Κ.Ε.Μ.) μετά από ένα (1) έτος και γ) στις περ. γ' και δ' της παρ. 1 (βαθμοί ποινής και στέρηση της δυνατότητας συμμετοχής σε εργασία ή σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης) μετά πάροδο έξι (6) μηνών από την επιβολή τους.

Γ. Περαιτέρω, η αναλογία ως γενική νομική έννοια, είναι η ενέργεια του ερμηνευτή του δικαίου, με την οποία αυτός βάσει της αρχής της ομοιότητας εφαρμόζει σε ένα θέμα ή σε μία περίπτωση, που δεν έχει ρυθμισθεί από το νομοθέτη, το τεθειμένο δίκαιο για ορισμένο θέμα ή ορισμένη περίπτωση, διακρίνεται δε σε αναλογία νόμου και αναλογία δικαίου (Κ. Σημαντήρα: Γενικά Αρχαί του Αστικού Δικαίου, έκδ. Β', σελ. 108 επ., Α. Τούση: Γενικά Αρχαί του Αστικού Δικαίου, σελ. 56, 57). Όπως γίνεται γενικώς δεκτό, νομοθετικό κενό υφίσταται ως έλλειμμα του δικαίου, όταν μία σχέση δεν ρυθμίζεται ειδικώς, αν και η ρύθμισή της επιβάλλεται και παρουσιάζει ομοιότητες προς άλλη ρυθμιζόμενη περίπτωση, η οποία μπορεί να δικαιολογήσει την εφαρμογή των ξένων προς αυτή διατάξεων. Η ερμηνεία δηλαδή του

δικαίου έρχεται να αναπληρώσει την τεκμαιρόμενη βούληση του νομοθέτη και όχι να προχωρήσει σε κανονιστική ρύθμισή της, αφού η εξουσία αυτή επιφυλάσσεται από το Σύνταγμα στο νομοθέτη και μόνον. Επί πλέον, η πλήρωση του κενού με την ανάλογη εφαρμογή ορισμένης διάταξης πρέπει να υπαγορεύεται από την αναμφισβήτητη ανάγκη μιας πάγιας, εξ αντικειμένου, και όχι ad hoc ρύθμισης. Τα νομοθετικά κενά διακρίνονται, κυρίως με τελολογικά αξιολογικά κριτήρια, σε εκούσια, όταν ο νομοθέτης δεν θέλησε να υπαγάγει μία περίπτωση σε ορισμένη διάταξη νόμου (γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο ονομάζονται και μη πραγματικά κενά, καθώς στην ουσία δεν πρόκειται περί κενών, αφού η νομοθετική βούληση όντως εκφράσθηκε με αποκλεισμό της περίπτωσης αυτής από το πεδίο εφαρμογής του θεσπισθέντος κανόνα δικαίου) και σε ακούσια (ή γνήσια), που οφείλονται είτε στο ότι ο νομοθέτης κατά την θέσπιση του κανόνα δικαίου παρέλειψε τη ρύθμιση σε υφιστάμενη περίπτωση (πρωτογενές κενό), είτε στο ότι αδήριτη ανάγκη ρύθμισης προέκυψε εκ των υστέρων (δευτερογενές κενό), λόγω μεταβολής της νομοθεσίας ή των πραγματικών καταστάσεων εν γένει (Γνωμ. Ολ. Ν.Σ.Κ. 420/2007).

Δ. Επομένως, προϋποθέσεις αναλογικής εφαρμογής νομικής ρύθμισης είναι: **α)** η ύπαρξη ακούσιου νομοθετικού κενού, **β)** η ομοιότητα του θέματος που ρυθμίστηκε με αυτό που δεν ρυθμίστηκε και **γ)** η ταυτότητα του νομικού λόγου (Ολ. Α.Π. 15/2013, Γνωμ. Ν.Σ.Κ. 12/2021).

Ε. Από τη νομοθετική επιλογή (αρθρ. 71 παρ. 7 του Ν.2776/199, όπως ισχύει) χορήγησης στον πειθαρχικά ελεγχόμενο κρατούμενο μόνον του δικαιώματος προσφυγής κατά των αποφάσεων του Πειθαρχικού Συμβουλίου στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών, σαφώς συνάγεται, ότι εν προκειμένω δεν υφίσταται ακούσιο νομοθετικό κενό ως προς την μη ρύθμιση επανάληψης της διαδικασίας του Πειθαρχικού Συμβουλίου του Καταστήματος Κράτησης. Πέραν τούτου, είναι διαφορετικές οι έννομες συνέπειες της ποινικής δίκης από εκείνες τις

πειθαρχικής δίκης, η οποία, κατά τα ήδη εκτεθέντα, είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από κάθε άλλη δίκη. Εξάλλου, η προϋπόθεση του ειδικά αιτιολογημένου της απόφασης του Πειθαρχικού Συμβουλίου (αρθρ. 71 παρ. 6 του Ν.2776/1999) είναι μέγεθος ποιοτικά διαφορετικό από την ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία μιας δικαστικής απόφασης, που απαιτείται από τις διατάξεις των άρθρων 93 παρ. 3 του Συντάγματος και 139 του Κ.Π.Δ.

ΣΤ. Υπό τα ως άνω δεδομένα, σε σχέση με το ερώτημα που παρατίθεται στο προοίμιο της παρούσης, θεωρούμε, ότι δεν χωρεί επεκτατική αναλογική εφαρμογή των διατάξεων περί επαναλήψεως της διαδικασίας (αρθρ. 525 επ. του Κ.Π.Δ.) στην πειθαρχική διαδικασία του άρθρου 71 του Ν.2776/1999.

Ο Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου

Αριστοτέλης Χριστόπουλος

Κοινοποιείται:

- 1) Υπουργείο Δικαιοσύνης
- 2) Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη
- 3) κ.κ. Εισαγγελείς Εφετών της Χώρας και δι' αυτών στους κ.κ. Εισαγγελείς Πρωτοδικών της Περιφέρειάς τους